

Різдвяний експрес

КУПИТИ

Одинадцятирічна Даня разом з родиною їде на Різдво до бабусі. Це традиція. Однак цього разу не все так, як завжди. Бабуся говорить якимось дуже дивно, забувається і щось белькотить про срібний ключик, не кажучи, де його шукати й до якого замка він підходить. Коли бабуся раптово зникає, Даня нетямиться від тривоги. Куди поділася бабуся? Чому вона зникла?

Тієї ночі Даня прокидається від свисту пари й гуркоту коліс. На занедбаній залізничній колії перед бабусиним будинком спиняється потяг, незвичайний потяг...

Надзвичайно магічна фентезійна історія, яка занурить в атмосферу пригод та свята.

КАРІН
ЕРЛАНДССОН

ПЕТЕР
БЕРГТІНГ

РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

РОЗПОВІДЬ У ДВАДЦЯТИ ЧОТИРЬОХ РОЗДІЛАХ

УСЕ БУДЕ ДОБРЕ, ЯКЩО ЗНАЙДЕШ КЛЮЧ.
Поверни двічі, не один раз.
Запам'ятаєш?

Одинадцятирічна Даня разом з родиною їде на Різдво до бабусі. Це традиція. Однак цього разу не все так, як завжди. Бабуся говорить якось дуже дивно, забувається і щось белькотить про срібний ключик, не кажучи, де його шукати й до якого замка він підходить. Коли бабуся раптово зникає, Даня нетямиться від тривоги. Куди поділася бабуся? Чому вона зникла?

Тієї ночі Даня прокидається від свисту пари й гуркоту коліс. На занедбаній залізничній колії перед бабусиним будинком спиняється потяг, незвичайний потяг...

ISBN 978-617-614-684-1

9 786176 146841

ЕРЛАНДССОН • БЕРГТІНГ

РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

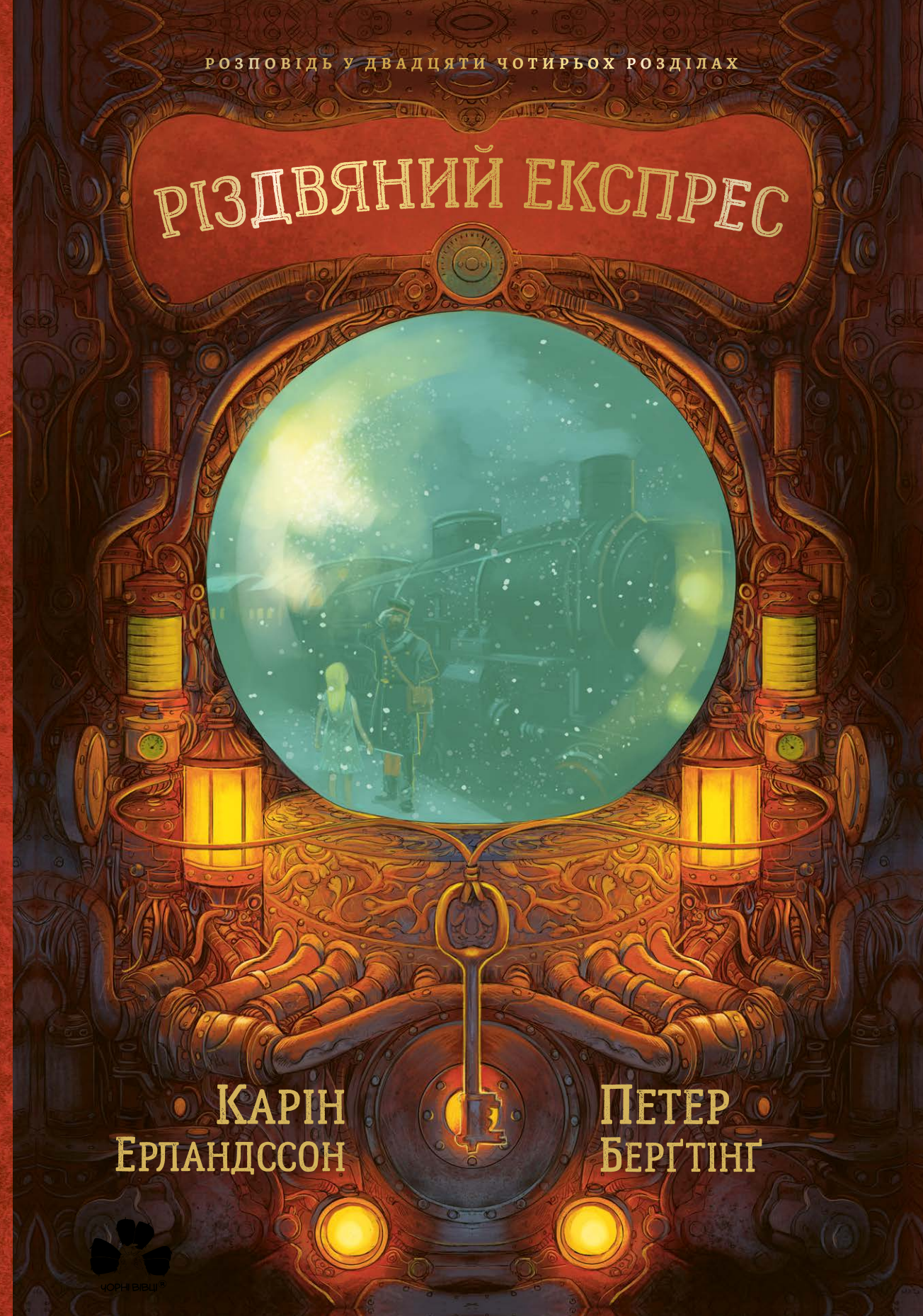
ЧОРНІ ВІВЦІ®

РОЗПОВІДЬ У ДВАДЦЯТИ ЧОТИРЬОХ РОЗДІЛАХ

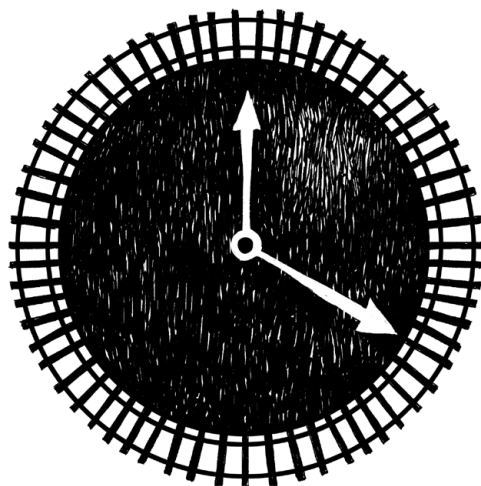
РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

КАРІН
ЕРЛАНДССОН

ПЕТЕР
БЕРГТІНГ

РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

УДК 82-9+ 821.511.111

Е 69

Перекладено за виданням:

Karin Erlandsson, Peter Bergting, Nattexpressen. Bonnier Carlsen
Bokförlag, Stockholm, 2020.

Ерландссон Карін, Бергтінг Петер

Різдвяний експрес / Карін Ерландссон, Петер Бергтінг; пер. зі швед.
Наталії Іваничук. — Чернівці : Книги — XXI, 2024. — 224 с.

ISBN 978-617-614-684-1 (паперове видання)

ISBN 978-617-614-868-5 (електронне видання)

Одинадцятирічна Даня разом з родиною їде на Різдво до бабусі. Це традиція. Однак цього разу не все так, як завжди. Бабуся говорить якимось дуже дивно, забувається і щось белькотить про срібний ключик, не кажучи, де його шукати й до якого замка він підходить. Коли бабуся раптово зникає, Даня нетямиться від тривоги. Куди поділася бабуся? Чому вона зникла?

Тієї ночі Даня прокидається від свисту пари й гуркоту коліс. На за-
недбаній залізничній колії перед бабусиним будинком спиняється по-
тяг, незвичайний потяг...

This book was published with the support
of the Finnish Literature Exchange

Усі права застережено. Відтворювати будь-яку частину цього видання в будь-
якій формі та в будь-який спосіб, зокрема електронно, без письмової згоди
правовласників заборонено.

Original title: Nattexpressen
Text © Karin Erlandsson 2020
Illustrations © Peter Bergting 2020
Cover design © Caroline Linhult 2020
Published originally in Swedish
by Schildts & Söderströms

Published by agreement with
Helsinki Literary Agency
Ukrainian edition published by
arrangement with Agentia
Literara Livia Stoia

ISBN 978-617-614-684-1

(паперове видання)

ISBN 978-617-614-868-5

(електронне видання)

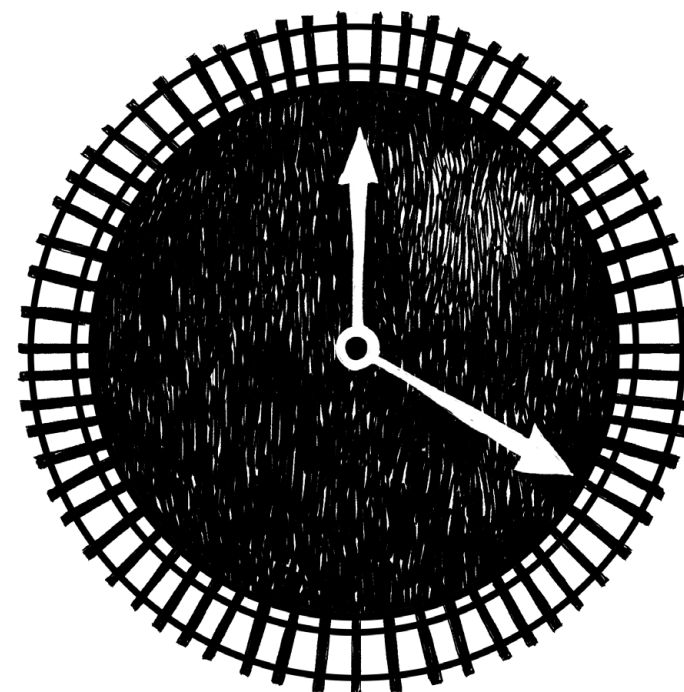
© Книги — XXI, 2024

© Наталія Іваничук, 2024, *переклад*

Усі права застережено

РОЗПОВІДЬ У ДВАДЦЯТИ ЧОТИРЬОХ РОЗДІЛАХ

РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

**КАРІН
ЕРЛАНДССОН**

**ПЕТЕР
БЕРГТІНГ**

Переклала зі шведської *Наталія Іваничук*

Розділ 1

БАБУСИН КОМОД

Ключ треба обернути двічі.

Бабуся глянула на Даню і повторила ще раз:

— Двічі, пам'ятаєш, Даню? Добре пам'ятаєш?

— Про який ключ ти кажеш, бабуся? До комори на дворі?

Бабуся похитала головою.

— До комори? Ні, ключ!

— Підкажи, — попросила Даня, бо чула, як щось таке говорила й мама. — Який замок ти маєш на увазі?

За кілька тижнів до Святвечора Даня, її старша сестра Нанда й мама з татом переїхали до бабусі. Завжди так чинили, це вже стало традицією. Даня з Нандою проходили тим часом шкільну програму самостійно. Нам треба набутися всім разом, пояснювала мама. Різдво — це час одне для одного, додавав тато.

Бабуся мешкала в старому станційному будиночку. Раніше потяги проїжджали перед самісіньким ганком бабусі й дідуся.

На першому поверсі розташовувалися кухня і велика чекальна зала з віконечком квіткової каси й лавами вздовж стіни.

Бабуся з дідусем мешкали на другому поверсі. Дідусь працював начальником станції і сходив униз щоразу, як проїжджав потяг. Бабуся зазвичай казала, що дідусь знав розклад руху так добре, ніби той був записаний у нього на зап'ястку.

— Дідусь міг затримати весь потяг, — часто розповідала вона. — Досить йому було простягнути руку з червоним прапорцем — і потяг не смів зрушити з місця, доки не з'являвся зелений прапорець.

Бабуся тим часом стояла на кухні й обвалювала в цукрі ще теплі булочки.

— Я точно знала, коли ставити тісто на булочки, щоб вони були теплими, коли посунуть пасажири.

Ті, що сідали у вагони, з'їдали булочку, чекаючи на відправлення потяга, а ті, що виходили на станції, теж не відмовлялися від булочки перед тим, як податися додому.

Хоча потяги більше не їздили цією колією, а дідусь помер кілька років тому, бабуся й далі випікала булочки. Та під час грудневих відвідин родини торік бабуся забула додати в тісто дріжджі, і булочки вийшли мов

цемент. Мама завважила, що так буває, коли людина старіє, забувається у сьогоденні, зате добре пам'ятає минулі події.

Даня думала, що бабуся десь усе ж має бути присутньою. Хай забуває купу всього, рецепти й таке інше, але мусить у чомусь зберегтися? У тій бабусі, яка гралася з Данею у перевдягання, витягаючи одну за одною одежини зі свого комода. У тій бабусі, яка часто розповідала про пасажирів, котрі виходили на станції або мандрували далі. У тій бабусі, яка пекла найсмачніші булочки на світі.

Тільки-но авто зупинилося, Даня перебігла перон, увірвалася в станційний будиночок, вихопилася сходами нагору просто в бабусину кімнату.

— Ми приїхали! — крикнула вона.

Кімната була такою, як завжди. Маленький дзвіночок висів на стовпчику, на нічному столику біля чаші з шоколадками стояли рядком паперові кораблики, а бабусині капці визирали з-під ліжка.

Бабуся дивилася на Даню, насупивши брови.

— Два оберти, двічі оберни, — промовила вона.

Поки Даня мчала сходами, перестрибуючи по кілька сходинок, вона дуже захекалася.

— Ми їхали весь день і нарешті приїхали! — вигукнула дівчинка, ледь переводячи подих.

— Їхали? — перепитала бабуся.

— Це я, Даня! Ти мене не впізнаєш?

— Даня?

Бабуся далі супила брови й дивилася на внучку, ніби на якесь незрозуміле слово в кросворді.

— Ти знайшла ключ?

Даня чула, як мама, тато й старша сестра Нанда занесли в дім сумки й відчинили двері до нижнього поверху.

— Пошукаємо між твоїми речами? — запитала Даня. — Може, ключ у комоді?

— Добре, — промовила бабуся, впадаючи в дрімоту. — Це було б добре.

Раніше комод стояв у кабінеті начальника станції позаду квіткової каси й належав дідусеві, бо той використовував шухляди для сортування паперів, квитанцій і квитків. Коли потяги перестали курсувати, бабуся з дідусем перенесли комод нагору, у свою кімнату. Той був високий, Дані доводилося спинатись навшпиньки, щоб дотягтися до верхніх шухляд.

На самому верху ледве поміщалася купа фотографій. У дідуся були вуса й великий ніс. Усі казали, що Даня на нього схожа, але їй таке порівняння не подобалося. Даня мала, скажімо, довге біляве волосся, а дідусь був лисий. Здавалося, ніби його синій формений кашкет почепили на яйце.

На стосику нот стояли знімок бабусі в дівочтві поруч із коровою і фото, де Даня й Нанда гралися у квіт-

ковій касі. Даня нап'яла на голову дідів кашкет і сміялася з того, що їй говорила сестра.

Бабуся ніколи не наводила лад у комоді, тільки весь час докладала речі, доки шухляди вже ледве зачинялися. Щоразу, висовуючи якусь шухляду, Даня знаходила в ній щось таке, чого раніше не бачила.

У найнижчій панував найбільший безлад. Там бабуся зберігала найнеобхідніше: старі обривки мотуззя, майже вигорілі свічки, розламані формочки для імбирного печива і клаптики тканин.

В іншій шухляді лежали светри й розпаровані шкарпетки. Вони пахли лавандою, яку бабуся поклала в мішечок і запхала між речами.

Даня підняла стільницю посередині комода. Позаду, у глибині, виднілися маленькі шухлядки. Вони були найцікавіші. В одній лежали старі інструменти, викрутки, крихітні щипці й найменший з усіх бачених Данею молоточок. Він нагадав дідуся. Той міг полагодити все, що завгодно. Коли дідусь не стояв на пероні, зустрічаючи потяги, то з лупою поверх окулярів сидів за своїм письмовим столом і ладнав поламані речі.

З наступної шухляди Даня витягнула червону шовкову стрічку із золотистими цятками.

— Це тобі подарували пакуночок? Ти зраділа?

— Аякже, аякже... Мені часто таке дарують, — про бурмотіла бабуся із заплющеними очима.

Даня висунула шухляду з різнобарвними обгортками з-під карамельок. Ще в одній шухляді лежали самі лише ліхтарики, а в іншій — прикраси.

Дівчинці довелося докласти чимало зусиль, щоб витягнути наступну. Шухлядка застрягла, і Даня довго смикала й шарпала її, доки та врешті-решт піддалася. В середині лежали садові рукавички, маленька лопатка із зеленим держакком, рожеве мило і слоїчок з медом.

— Цього я раніше не бачила, — пробурмотіла Даня, намагаючись вийняти слоїчок.

Саме він застряг і не пускав шухляду.

— Чому тримаєш мед у комоді? — запитала Даня.

Бабуся лише похитала головою. Дівчинка зітхнула й тихо промовила:

— Найзабудькуватіша бабуся на світі, яка не пам'ятає, що лежить у її комоді.

Далі дівчинка знайшла крихітні книжечки, завбільшки із сірникову пачечку. Мама теж мала такі вдома, отримала їх у недільній школі, коли була маленькою. Ще там відшукались тріснута надувна кулька, пластмасова качечка й коробка шкільних крейдочок.

У найменшій шухляді лежали окуляри, десь зо двадцять пар — їх усіх забули на станції подорожні.

Даня взула бабусині капці, обгорнула голову її шаллю і почепила на ніс окуляри з чорними дужками.

— Даруйте, — промовила скрипливим голосом. — Я комівояжер, торгую шоколадом. Гадаю, у вас знайдеться кілька сортів, які я хотіла б скуштувати.

Зазвичай бабуся сміялася, коли Даня чіпляла окуляри, але тепер навіть очей не розплющила. Дівчинка скинула із себе маскарад і зітхнула.

Може, бабуся зрадіє, якщо Даня витягне з-під ліжка картонну коробку з ялинковими прикрасами? Все своє життя бабуся колекціонувала скляні кулі, там були сині й жовті, картаті і в цяточку.

— Ця моя улюблена, — промовила Даня, виймаючи з коробки велику зелену кульку.

Та іскрилася і виблискувала, як маленька дискокуля.

— Ми переїжджаємо, — раптом озвалася бабуся, і Даня від несподіванки аж здригнулася.

— Хто переїжджає?

Бабуся ніби й не чула її.

— Все буде добре, щойно ти знайдеш ключ. І оберни два рази, не один. Не забудеш?

Розділ 2

МАРШАЛ¹

Унизу грюкали дверима, тато гучно просив когось заварити каву, поки він приготує канапки.

— Ключ, — повторила бабуся. — Розпитай про нього, хтось таки...

— Маєш на увазі ключ від вхідних дверей? — запитала Даня. — Він, як завжди, лежить під квітковим горщиком.

— Не той, — пробурмотіла бабуся. — Менший. Срібний...

Вона підняла догори руку й показала розмір великим і вказівним пальцями.

— Два оберти... Треба двічі повернути ключик.

Бабуся почала мугикати якусь мелодію, Даня її не впізнавала. Щось схоже на марш, під який треба кар-

---

¹ Marshall candle (англ.) — свічка, яку запалюють і лишають горіти на вулиці.

бувати крок. Даня здригнулася, вона хотіла, щоб бабуся була сама собою, звичною бабусяю. Не белькотіла без угаву про ключ і не співала пісень, яких Даня не знала.

— Я знайду ключ, бабуся. Обіцяю!

Бабуся перестала мугикати. Міцно стиснула тонкою долонею Данину руку.

— Це ж треба, що дідусь помер, так нічого й не з'ясувавши. Як прикро, як прикро...

Що треба було «з'ясувати»? Даня не розуміла. Бабуся весь час говорила щось химерне.

— У нас зараз буде грудневе свято, маленьке Різдво, — промовила Даня, щоб спрямувати бабусині думки на щось інше. — Запросили всіх маминих і татових друзів. Ти ж побудеш з нами трішки?

Бабуся притихла, ніби дослухалася до якогось далекого звуку.

— Нільс теж буде? Він любить свята.

Даня ковтнула клубок у горлі. Нільсом звали дідуся.

— Ні... Дідусь не прийде.

Хоч їй і хотілося кожної вільної секунди бути біля бабусі, Даня зраділа, коли Нанда раптом з грюкотом відчинила двері.

— Ти тут? Я тебе всюди шукаю! Гості ось-ось прийдуть. Мама хоче, щоб ти подбала про їхній верхній одяг.

— Я? А ти не можеш?

Колись Нанда мала таке ж світле волосся, як у Дані, всі казали, що сестри схожі, мов близнючки. Але потім

Нанда пофарбувалася у фіолетовий колір, згодом — у синій, а тепер волосся було чорним зі срібними пасмами. Очі густо підвела чорною тушшю, а нігті покрила неоноворожевим лаком. Дуже гарно! Нанда й Даня любили гратися у квітковій касі — отворі в стіні, з невеликою лядою, яка зачинялася і відчинялася. Касове віконце досі було в чекальній залі ще з тих часів, коли дідусь служив начальником станції.

Одного дня Нанда не прийшла, хоча Даня чекала на неї за віконцем. Вона нарізала квітки, продірявила старі дідовим компостером і посортувала розклади потягів. Зрештою вирушила на пошуки сестри. Застала Нанду на кухні разом з мамою.

— Чому ти не купила квитка? Тобі ж треба на війну, ампутувати ноги солдатам.

— Ой, не хочу, — відповіла Нанда.

— Пограємося у щось інше? Можеш бути директоркою цирку.

Нанда відклала почищену морквину й обернулася до Дані.

— Дуже по-дитячому гратися у квітки.

— А може, одного дня прибуде потяг, — промовила Даня. — Бабуся каже, що...

— Пхе! Припини! Це ж лише гра.

Нанда підтикала ковдру під бабусиними ногами й позасовувала шухляди в комоді.

— Чого витріщилася? Не чула, що маєш допомагати? — обернулася вона до сестрички.

Окрім традиції кожного грудня жити в бабусі в станційному будиночку, був іще звичай влаштовувати свято відразу після приїзду. Не встигали розпакувати клунки, як перші гості вже стояли на порозі, але мамі й татові таке подобалося. Мама казала, що вони так скучили за друзями, з якими не бачилися цілий рік, що не хотіли зволікати жодної зайвої секунди.

— Чому завжди я повинна допомагати? — запитала Даня. — А ти що робитимеш?

— Маю налаштувати кларнет, і так не встигаю.

Нанда погортала ноти на комоді. То були дідусеві ноти, але Даня ніколи не чула, щоб він грав на якомусь інструменті.

— Кларнет? Ти гратимеш? Хочеш перелякати гостей?

Знизу долинув мамин голос:

— Дівчатка! Не сваріться! Всі допомагатимуть.

Даня скорчила Нанді гримасу й відвернулася до бабусі.

— Пам'ятаєш, як ти пекла сонячні булочки на грудневе свято?

Бабуся не розплющила очей.

— Я потім прийду побажати тобі на добраніч. І не лякайся какофонії. Це Нанда гратиме на кларнеті.

Останні слова призначалися для вух сестри, але та вже зникла у своїй кімнаті.

Знизу знову почувся голос мами:

— Даню! Допоможи татові на кухні! Негайно!

Коли Даня спустилася на кухню, тато стояв у заплямленому фартуху поверх свого червоного костюма.

— Можеш віднести тацю з канапками в чекальну залу? І вийми з пакета свічки-маршали. Ти ще не перевдягнулася?

Даня глянула на свій плетений светр і потерті джинси.

— О'кей, — видно було, що тато намагався говорити спокійно. — Спершу віднеси канапки, потім засвіти маршали, а тоді підеш у свою кімнату й одягнеш су肯ку. Я її попросував і повісив на двері.

— Нема маршалів, — повідомила Даня, перенишпоровивши всі пакети на столі.

Тієї миті зверху почувся пронизливий звук, що різав вуха.

— У жодному разі не треба було просити Нанду заграти на святі, — пробурмотів тато. — Запитай маму, куди вона поділа свічки.

Даня взяла тацю з інжиром та сирними крекерами й, балансуючи нею на одній руці, понесла через коридор у почекальню. Там на лавці стояла мама й чіпляла під стелею гірлянди.

— Тато питає, де маршали.

Мама тримала гірлянду обома руками, затиснувши один кінець дроту з лампочками у зубах, тому нерозбірливо щось пробурмотіла.

— У пакеті на столі.

— Я дивилася, там нема.

Мама затиснула клубок гірлянди під пахвою, вийняла дріт з рота, щоб виразніше говорити.

— Стільки всього було на голові, я, мабуть, забула записати їх у список закупів.

Тато з мамою любили укладати списки, а потім викреслювати завершені позиції. Коли щось не виходило, мама мала саме такий вигляд, як зараз, мовляв, може статися що завгодно, ні в чому немає певності.

Тато з брусничним компотом прийшов у залу.

— Тільки не кажи, що забула купити! Ти що, не уважно читала список? Звідки гості будуть знати, що їм тут раді?

— Гадаю, таки знатимуть. Може, цього разу обійдемося...

— Це ж традиція! У нас завжди були маршали! — вигукнув тато, а тоді зціпив зуби, наче глибоко замислився. — А в домі ніде не завалялися?

— Можливо, бабуся має, — озвалася Даня. — У комоді. Ну, ви ж знаєте... Чого там тільки не знайдеш!

— Та ясно!

Тато поставив на стіл дзбан.

— Отже, так: мама розвішує гірлянди, Даня шукає в комоді й засвічує всі свічки, які лише знайде, а я приношу решту частунків, — він глибоко вдихнув. — Усе під контролем! Усе під контролем...

Даня чула, як тато повторює своє заклинання, поки бігла нагору в бабусину кімнату. Бабуся хропла з розтуленим ротом. Даня мимохідь погладила її по щоці й кинулася висовувати найнижчу шухляду, де зберігалося усе вкрай необхідне.

Вона нишпорила серед клаптиків тканини й бляшанок із засохлою фарбою, серед стосів старих квітков і мотків мотузки, які звивалися між розпарованими чоловічими шкарпетками. Лише посортувавши все на підлозі, знайшла один маршал у найглибшому кутку за купою мотлоху.

То була велика червона, трохи вже припалена свічка.

Чудово!

Швидко-швидко Даня побігла у свою кімнату, швидко-швидко стягнула із себе джинси й одягнула сукенку.

Потім помчала на перон, знайшла сірники й засвітила маршал саме тієї миті, коли на подвір'я завернуло перше авто з гостями. Свічка рівно горіла, забарвлюючи землю навколо червонуватим сяйвом.

Хіба маршали не жовто горять? Даня дивилася на вогник, намагаючись пригадати, яким кольором горять маршали, але її роздуми урвало сліпуче світло численних автомобільних фар.

Невдовзі почувися сміх і хряскіт дверцят.

Тато з розпростертими обіймами вийшов на ганок.

— Ласкаво просимо всіх! Ласкаво просимо!

Розділ 3

ГРУДНЕВЕ СВЯТО

Сніг не випав, але повітря було холодне й прозоре. Мерехтіло полум'я маршала, червоно забарвлюючи землю навколо. Машина за машиною, напхომ напхані маминими й татовими друзями, завертали на подвір'я і припарковувалися на пероні перед бабусиним станційним будиночком.

— Ми завжди встигаємо, не розумію, чому тато так стресує. Це ж треба лише дотримуватися списку, — сказала мама, ставши за спиною Дані. — Як добре, що ти знайшла маршал.

— Він був у бабусиному комоді.

— Чого там тільки нема! Одного разу я знайшла черпак, щоб вичерпувати воду з човна. Уявляєш?

Даня забирала в гостей пальта й куртки, шапки й хустки. Всміхалась усім, хто казав, як вона виросла, і сім разів повідомила, що їй уже одинадцять і вона чекає не доче-

кається різдвяних канікул. Даня ще тричі повторила, що грає на кларнеті Нанда, а не вона. Показала новачкам, де туалет і де можна взяти додаткові стільці, принесла свіжі канапки й миску з водою для спраглого песика.

— Можеш мене замінити? — запитала вона, коли з другого поверху зійшла Нанда.

Старша сестра, у яскраво-фіолетовій сукні й із підмальованими чорною помадою губами, вдала, ніби не почула.

— Хочу побажати на добраніч бабусі, — голосно наполягала Даня. — Допоможи тим часом гостям.

— Я вже заходила до неї, — буркнула Нанда, незворушно прямуючи в чекальну залу. — Гості — твоя відповідальність, у мене важливіші справи.

Даня шарпнула простягнуту куртку з рук новоприбулого хлопчика у піджаку й краватці в цяточку.

— Грати на кларнеті аж ніяк не важливіше, ніж бабуся!

— Перепрошую? — промовив хлопчик. — Ти до мене?

— Ой! Я мушу йти... — відповіла Даня.

У бабусину кімнату долинав ледь чутний гомін вечіррки внизу. Бабуся не спала, сиділа в ліжку, високо підперта подушками. Даня засвітила маленьку лампу на комоді.

— Так багато людей, — сказала бабуся.

Свято мовби її заразило, і вона розмовляла бадьоріше, ніж перед тим.

— То мамине й татове свято. Вони завжди його влаштовують.

— Свято, — повторила за внучкою бабуся. — Я побувала на багатьох святах.

— Розкажи! — попросила Даня. — Розкажи про свою найкращу вечірку.

— Я була в червоній сукні й усю ніч танцювала. А коли розвидніло, подали свіжоспечені булочки-сонечка з ванільним кремом посередині.

— Це дідусь придумав назву, казав, що їсти їх — мов відкушувати шматочок від сонця.

— Так було... «Сульвайг, Сульвайг, твої булочки мов сонце». Завжди так примовляв.

Гомін унизу стих. Даня почувала, як Нанда ставить пюпітр, а тоді видуває перші звуки з кларнета.

— Послухай, як грає Нанда! — озвалася Даня.

Коли залунала мелодія, бабуся здригнулася. Мала наляканий і водночас вичікувальний вигляд, здавалося, хотіла встати з ліжка.

— Прибуває потяг, — сказала вона, пориваючись підвестися.

Даня стримала її. Бабуся не може у нічній сорочці зійти на свято.

— Це всього лише музика. Просто Нанда грає так, мов потяг гримить. Інакше не вміє.

— Ні, це потяг, — наполягала бабуся.

Даня зітхнула. А на мить здалося ж, ніби все як колись.

— Я тебе вкрию, бабуся. Вже пізно.

Вона чула, як Нанда грала в дедалі швидшому темпі і як гості плескали долонями в такт.

— От завжди мусить повихвалитися! — пирхнула Даня, підбиваючи подушку. — Зручно лежати?

Коли вимкнула світло й зачинила за собою двері, не знала, чи бабуся й помітила, як онучка пішла.

У чекальній залі було стільки людей, що аж вікна запітніли.

— Ні, більше торта не отримаєш. Треба, щоб усім вистачило, — Даня почувала, як хтось сказав до хлопчика в костюмі з поцяткованою краваткою.

Без сумніву, його мама.

— Тато дозволив би взяти ще!

Мама зітхнула.

— Але ж його тут нема.

Їх урвав тато Дані, подзенькотів ножем по келиху й пригорнув до себе маму.

— Любі друзі, — сказав він і прокашлявся.

Даня сіла на нижню сходинку. Тато завжди виголошував ту саму промову.

— П'ятнадцять років тому я зійшов ось на цьому пероні, стояв ось перед цим будиночком, і саме на цей ганок вийшла ось ця жінка й запитала, чи справді тут я хотів вийти з потяга.

— І ти таки хотів!

Кілька гостей доповнили його слова, бо знали промову напам'ять. Тато всміхнувся.

— Іноді квиток приводить не туди, куди планував, а саме туди, куди треба, — вів він далі.

— Хоча на ньому вказана зовсім інша кінцева станція, — самими губами повторила Даня за татом.

Гості зааплодували, мама зашарілася, коли тато її поцілував. У залу ввійшла Нанда, тримаючи в руках кларнет. Губна помада зафарбувала їй зуби.

— Гарно я грала? Правда ж, ти не чула кращої гри? — запитала вона Даню.

— Я не чула. Була в бабусі.

Гості відсунули набік стіл і стільці та почали танцювати. Це теж було традицією.

Хлопчик, якому не дозволили взяти ще один шматок торта, вийшов у передпокій і заходився нишпорити на вішаку з верхнім одягом, багато речей звалилося на підлогу.

— Допомогти? — запитала Даня.

— Обійдуся без допомоги, — буркнув хлопчик.

Хотів уже сказати щось ущипливе Нанді, але вона його випередила.

— Ми не знайомі. Мене звати Нанда.

Вона подала руку. Що це на неї найшло, подумала Даня. Ніколи не бачила її такою ввічливою. Хлопчик якось мить витріщався на простягнуту долоню й зрештою відповів потиском.

— Так, ми ніколи не зустрічались. Я Конрад.

Даня теж подала руку, але Нанда її відштовхнула.

— Не зважай на неї, це моя молодша сестричка Даня. Вона нічого не знає. Зовсім ні в чому не петрає.

Нанда трохи помовчала, не зводячи очей з Конрада, і повела далі:

— Щось сталося, що ти такий злий?

— Та-а!

— Скажи, можливо, я зможу допомогти, — допитувалася Нанда.

Хлопчик витягнув з нагрудної кишені носовичок і висякав ніс.

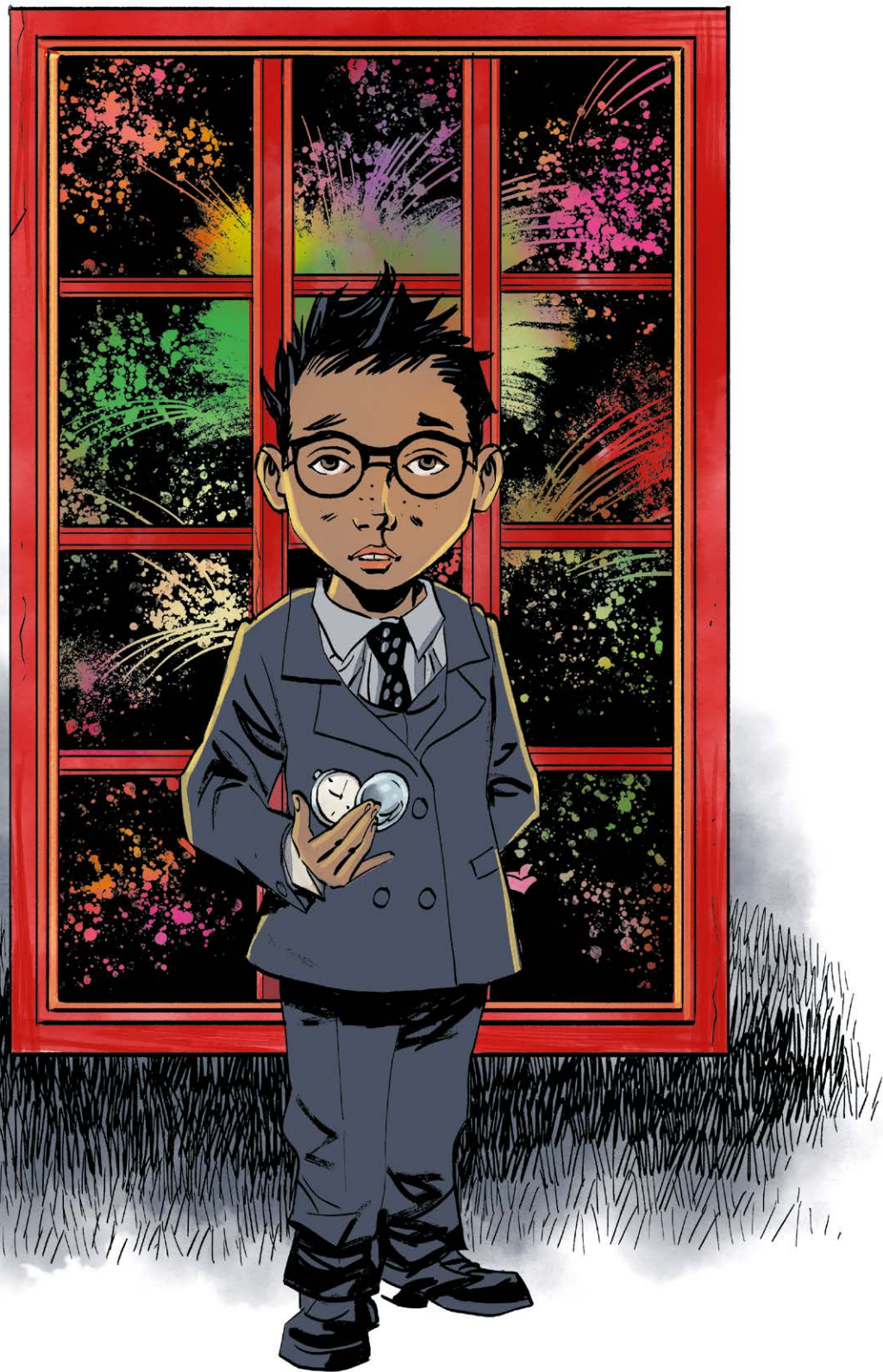
— Мама завжди каже, що я надто малий.

Повз них пройшла мама дівчаток, з рум'яними щоками й радісними іскорками в очах.

— Допоможете зібрати зі столу? Поки все можна поставити на кухні. Конрад, напевно, вам теж допоможе.

Даня рушила за мамою у почекальню. Там було так багато людей, що вона загубила решту дітей у тисняві. Дівчинка винесла порожні тарілки й келихи, витерла липкий компот з прилавка перед касою. Нанда з Конрадом теж винесли на кухню стоси тарілок, але вже в залу не повернулися. Даня дедалі більше сердилася. Завжди Нанда сачкує.

Дівчинка довго прибирала, коли помітила, що тато готується запускати феєрверки. Бабуся подумала на Нандину гру на кларнеті, що то їде потяг. Що ж вона

подумає про вибухи петард? Даня швидко вимила руки і розшукала на пероні маму.

— Я піду до бабусі, щоб вона не злякалася, — повідомила дівчинка.

Мама мимохідь погладила її по щоці.

— Це добре! Як гарно з твого боку. Може, бабуся захоче подивитися на феєрверк? Запитай, чи не зійде до нас на трішки.

Раптом небо спалахнуло зеленим сяйвом, почалася гучна тріскотнява. Даня протиснулася між гостями, які юрмою виходили надвір. Біля сходів наткнулася на Нанду й Конрада. Хлопчик тримав у руці срібний годинник з кришечкою і показував Нанді циферблат.

— Ти тут стирчиш? А мала б допомагати!

— Конрад захотів щось мені розповісти. До того ж ти так добре увивалася з ганчіркою, що я не хотіла заважати.

Даня ледь стрималася, щоб не загілити сестрі ногою по щиколотці. От постійно їй доводиться робити все, а Нанда й пальцем об палець не вдарить.

— Не сердься, — промовив Конрад. — То моя вина...

Нанда похитала головою.

— Завтра я помию посуд. Обіцяю.

— Хочеш глянути на мій годинник? — Конрад протягнув круглу цяцьку Дані. — Він старовинний, зі справжнього срібла!

Даня дивилася то на Нанду, то на Конрада. Чогось вона не розуміла, чогось вони недоговорювали.

Мигцем глянула на годинник. Він справді був гарний, з римськими цифрами на циферблаті, одна стрілка прикрашена іскристими камінцями.

На пероні гримнув залп, і небо знову освітілося.

— Я йду до бабусі. Побуду з нею, щоб не злякалася канонади.

Даня наклала на тарілку канапки, налила в склянку компот і понесла нагору. Руки в неї були зайняті, тож відчинила двері ногою.

— То всього лише феєрверк... — промовила вона й затнулася.

Бабусі в ліжку не було. І в кріслі-гойдалці вона не сиділа як зазвичай. І перед комодом не стояла.

Даня швиденько поставила їжу на нічний столик і вибігла в коридор перевірити туалет, кімнату Нанди й батьківську. Потім знову кинулася в бабусину кімнату, щоб таки остаточно впевнитися у відсутності бабусі.

Бабусині капці далі стояли під ліжком, шаль упала на підлогу, але спальня була порожня.

Бабусі ніде не було. Вона зникла.

Розділ 4

ПОТЯГ ПРИБУВАЄ

Даня стояла на порозі, дивлячись у кімнату бабусі. Ще зовсім недавно бабуся лежала у своєму ліжку. Даня сама підіткнула їй ковдру. Тепер кімната порожня. Лампа досі світилася на комоді, але ковдра купкою лежала в ногах ліжка.

— Мамо!

Голосу Дані не було чути серед гармидеру вечірки на першому поверсі. Дзвеніли келихи, грала музика, знадвору долинав свист ракет, які запускав тато.

— Мамо, йди сюди! — щосили кричала Даня. — Мамо!!!

Її почула лише старша сестра Нанда.

— Чого надриваєшся?

— Бабуся зникла! Її немає у ліжку!

Нанда вилетіла сходами нагору, протиснулася повз Даню в кімнату. Швидко роздивилася на всі боки.

— Приведи маму!

Даня проштовхалася крізь юрбу гостей. На пероні ще горів червоний маршал, якого дівчинка знайшла в бабусиному комоді. Навколо нього з'юрмилися гості, теревенили, сміялися і поводилися як завжди.

Вона, шморгаючи носом, роззиралася навкруги, доки побачила маму біля Конрадової мами. Даня протиснулася до неї, шарпала за руку. Їй довелося кілька разів повторити одне й те саме, щоб мама таки її почула.

— Бабусі немає в кімнаті! Вона зникла!

Мамина усмішка згасла, жінка розгублено дивилася на Даню, ніби не розуміла.

— Кімната порожня, мамо! Ходімо зі мною!

А далі все закрутилося.

Тато зателефонував у поліцію, і коли сині мигалки освітили перон, свято змовкло.

Замість запуску ракет і поїдання канапок усі кинулися шукати бабусю. Хтось нишпорив у будинку, від льоху до горища, інші подалися у ліс за станційним будиночком. Гості взяли із собою ліхтарики, і Даня бачила з вікна бабусиної кімнати снопики світла, які шугали між ялинами й соснами.

Даня залишиться вдома, і ніяких дискусій, звелів тато.

— Ми не можемо собі дозволити втратити двох членів родини за один вечір, — сказав він, роздаючи на всібіч грубі пальта, плащі й старі чоботи.

Дівчинка принесла свого іграшкового ведмедика, Пана Госа, й загорнулась у бабусину ковдру. Вона так міц-

но притиснула ведмедика до себе, що він стиснувся у маленьку кульку, а Даня бурмотіла, запхавши носа в його хутро:

— Бабуся скоро повернеться, вони її знайдуть. Людина не може просто так зникнути. Бабуся скоро повернеться, її відшукають.

Може, бабуся пішла в ліс і десь там мерзне. Вона стала такою забудькуватою, не вибереться з лісу, якщо заблукала. Надворі холодно. Скільки може витримати людина у такий крижаний холод?

У присмерку кімнати комод видавався темним залізничним вагоном. Даня намагалася думати про речі, які лежали в шухлядах, і про те, що бабуся мусить повернутись. Повернеться і покаже їй старі інструменти, фотографії та окуляри, забуті пасажирами.

— О, ти тут?

Нанда стояла у дверях, схрестивши на грудях руки.

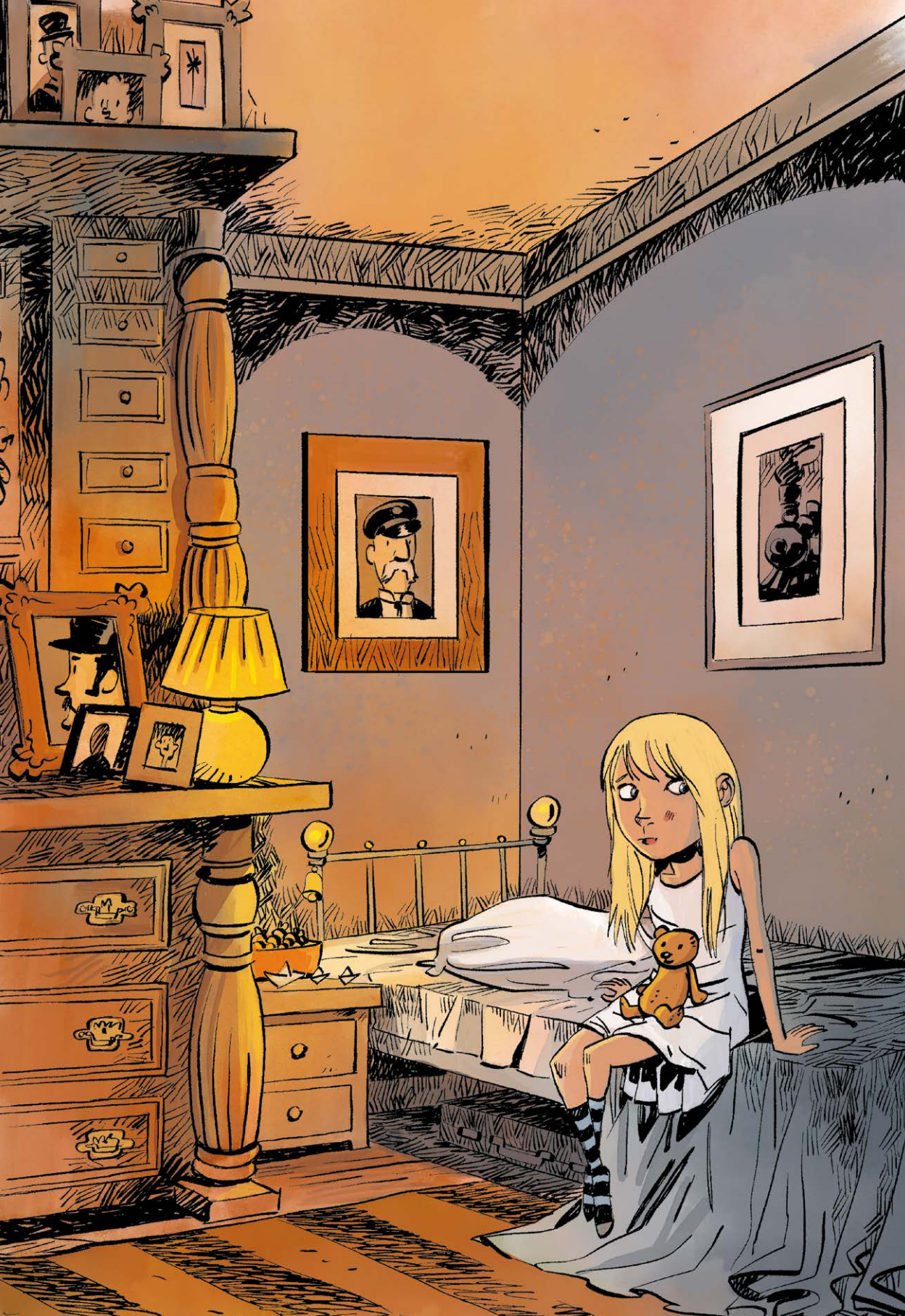
— Її знайшли?

Сестра похитала головою.

— Що в тебе в руках? Твій старий ведмедик? Допомагає тобі?

— Звичайно, допомагає. Це ж Пан Гос!

Дані важко було промовляти слова, бо плач стискав горло. Нанда теж мала такого ведмедика, на ім'я Пана Обіймайка. Якби бабуся зникла кілька років тому, Нанда також сиділа б поруч на ліжку, обіймаючи свою іграшку. Сестра мала б знати, який ведмедик помічний,

але вона просто стояла на порозі й незмигтно дивилася на Даню.

— Ти б не могла бути такою, як раніше, коли ми гралися разом? Тоді було значно веселіше.

Нанда потрусила головою так енергійно, що сріблясті пасма у волоссі стали схожими на металеві дротики.

— Існує купа різних речей, про які ти нічого не знаєш. Тобі лише хочеться повернення бабусі, щоб ти могла з нею бавитись. А якщо в неї є важливіші за тебе справи?

Даня ошелешено дивилася на старшу сестру. Ніколи їй подумати не могла, що хтось здатний на такі недобрі слова.

— Бабуся захоче зі мною бавитися! Звісно, захоче!

Нанда лише пирхнула, потім розвернулася і вийшла з кімнати.

Даня ще сильніше пригорнула до себе Пана Госа. У нього вже трохи висипалося хутро, і вона ніяк не могла цьому зарадити. Дівчинка думала про бабусю, яка сама в лісі й, мабуть, страшенно мерзне, і про те, що бабуся, можливо, тільки вдає, ніби їй цікаво з нею, і... ні, так не може бути.

— Бабусі подобається проводити час зі мною, я це знаю! Таке годі вдавати!

Даня чула, як під'їжджали й від'їжджали автомобілі, чула схвильовані людські голоси. Іноді сутінь кімнати протинали сині мигалки поліцейських.

Вона не знала, скільки минуло часу, коли прийшов тато й сів поруч.

— Ми її ще не знайшли, — сказав він, обіймаючи Даню. — Піди на кухню і щось поїж.

Повсюди на кухні виднілися сліди недавнього свята, порожні келихи й тарілки, які не встигли прибрати, на вікні обірвалася гірлянда, на мийці лежала забута кимось фотокамера з чорним шнуром. Камера мала старомодний вигляд, велику червону кнопку і руків'я для перемотування плівки.

Кухонний годинник показував пів на третю ночі. Бабусі не було вже кілька годин.

— Це моя провина, що вона зникла? — запитала Даня. Татова рука з канапкою завмерла в повітрі.

— Ну, що ти, сонечко! Чому б це мало бути твоєю провиною?

Тато підійшов до Дані й обійняв.

— Я останньою її провідувала. Треба було залишитися з бабусею або...

— Бабуся впорається! Певно, зайшла до когось із сусідів і ласує рисовою кашею, доки ми шукаємо.

— Думаєш?

Тато спробував засміятись, але Даня бачила, що в нього мокрі очі.

Може, все так, як він сказав. Може, будь-якої хвилини задзвонить телефон і сусід запитає, чи не пропала в нас бабуся.

— Тобі ліпше піти спати, — мовив тато. — Завтра вона неодмінно знайдеться. Віриш?

Він знову спробував усміхнутися.

Вікна Даниної кімнати виходили на перон і колію. За якийсь час стихився гамір гостей і тих, хто шукав бабуся, автомобілі завелися і поїхали геть. Даня чула, як унизу плакала мама, а тато її втішав.

Дівчинка дивилася на зорі й думала, що ці самі зірки сяяли з неба, коли давно-давно дідусь зустрів прaporцем нічний потяг. Тоді бабуся згадувала про рецепт сонячних булочок. Вона стояла на пероні, загорнувшись у свою велику шаль, а пасажир висипав з вагонів, щоб посмакувати бабусиними булочками.

Потяги курсували туди й сюди, колеса вистукували по рейках, дідусь виходив на перон, щоб зупинити вагони на станції.

Даня почула знадвору гудіння. Нічний потяг, подумала вона. Скоро дідусь вийде на ганок зі своїм прaporцем і...

Дівчинка так рвучко сіла на ліжку, аж Пан Г'ос упав на підлогу.

Гудіння лунало все ближче й ближче, потяг дав свисток перед станцією, точнісінько так, як про це розповідала бабуся.

Але ж потяги не ходять під станцією бабусі! Вже багато років, як вони перестали тут курсувати. Може, їй почулося?

Потяг іще раз засвистів. Цього разу гучніше.

Розділ 5

РІЗДВЯНИЙ ЕКСПРЕС

Даня чула наближення потяга, він кілька разів за-свистів, під колесами співали рейки.

Поїзд?

Багато років минуло відтоді, як тут проїхав останній поїзд, тут не можуть курсувати серед ночі жодні потяги.

Потяг іще раз протяжно свиснув, і Даня визирнула у вікно. Надворі було темно, лише полум'я маршала мерехтіло червоним пломінцем. Усі, хто допомагав у пошуках бабусі, подалися додому.

Даня вдягнула халат і побігла в кімнату мами й тата. Але нікого там не застала, лише на ліжку лежала записка, написана маминою рукою:

Ми пішли шукати бабусю. Прийдемо додому на сніданок. Поїжіте, якщо голодні. Не хвилюйтеся. Мама й тато.

Даня готова була розпхикатися, згадавши, що бабусі немає, але стрималася — ще не зараз. Спершу вона зупинить потяг, пояснить, що машиніст заблукав, а коли потяг поїде геть, подумає про все інше.

Дівчинка вагалася, чи будити старшу сестру.

Нізащо! Нанда заборонила б їй виходити на перон, веліла б сидіти в кімнаті, доки вона сама все залагодить.

Даня ще раз навідалася у бабусину кімнату, але ні, там було так само порожньо. Єдина людина, яку вона могла б розпитати про заблукалий потяг, зникла.

Дівчинка була боса й у піжамі під халатом, тож мусила щось вдягнути принаймні на ноги. Бабусині капці визирали з-під ліжка, і вона хутко в них взулася.

Холод ударив в обличчя, коли вона відчинила двері надвір. На закруті біля лісу зблиснув прожектор паротяга, і Даня вибігла на перон. Рейки перед нею виспівували дедалі голосніше, під ногами дрижала земля. Даня щосили вимахувала прапорцем, аж заболіла рука.

Прожектори наближалися, вона вже бачила темне громаддя локомотива й дим, який валив з труби. Війнуло вітром, коли паротяг прогримів пероном, за ним — вагон, потім іще один вагон, зарипіли гальма, і поїзд припинив рух.

Стало так тихо, що не вірилося, ніби весь потяг зупинився перед нею. Даня завмерла, не знаючи, чого

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ